

БЛАГА ДИМИТРОВА
КЛЮЧ
СПИРАЛНА ПОЕМА

chitanka.info

*От детството ми ли изпратен сняг
засява вечерта със светлина?*

*Към топлата хралупа се прибирам
при книги недочетени
и недопита изповед.
А хрипката на вятъра
заседна в гърлото ми като самоукор,
задето много закъснях.
Но де е ключът?
Цяла се претърсвам,
обръщам паметта си като джоб
и в раните си бъркам... Няма ключ.*

*От стръвно бързване навън в света —
дали съм го забравила отвътре?
Или през пръстите ми се изниза,
доде зашепях облаци?
Или за шум го размених?
Изскочих млада, шурава,
по стълбището рукнала,
от пяна цялата,
а се завръщам утаена,
задъхана, обрулена до лист.*

*През две-три стъпала се спирам
да ме настигне изнурената душа.*

*Душа, разкъсах те на струни,
начупих те на ключове
за забранените врати.*

*А в бързеите на годините
изпуснах онзи малък,
едничък ключ за у дома.
Сега къде и как без ключ?*

3

*Без ключ в света си по-зле
от пътник без билет
и без юзда ездач,
и кораб без звезда.
Без ключ не се отваря
ни поглед, ни усмивка,
ни дума, ни мълчание,
ни глъб, ни висина.*

*Без ключ баща ми само
минава през стени
и през залостени врати.
За мъртвия прегради няма.
Ах, с колко скръб ме гледа —
не може той да ми отвори,
за да се прибера
най-после у дома.*

4

*У дома — магията на тая дума.
Дим се вие или щъркел над комина в сур калпак.
Котка с бял мустак небето гъделичка.
Стряхата цвърчи — гнездото на лястовици.
Зарзали валят в тревясалия двор.
И вратата денонощно е разтворена за спомена.*

*У дома — познат и приютяващ мирис
на ютия върху ризата изпрана на деня,
на мъхнатобузи, лунни дюли — лампи над долапа,*

на кълбяща пара от чорба копривена,
на нощувал в орехова шума шал,
на излъскан като длани праг от ходилата милващи

тъй пропит от чистота, че не посмявам
да пристъпя с тая прах и кал от гузния си път.

5

Път — проточен повик към света.
Свят — крайпътен префучал пейзаж.
И какво от всичко ми остана?

Кръпки от лицето на света,
произволно снабдени у мен
като счупена гротескна маска.

И реактивният начален тласък.

6

Тласък не първопричинен ме понесе,
а невидима, незнайна, крайна цел.

Скъсах всички родови, орисани ми връзки
като ремъци на чизми, стягащи кръвта.

И се втурнах боса под небе от вятър.
Хлъзгах се и падах като негър на леда.

Вкопчвах се за своя дъх и се изправях.
По въже от нерви все над пропасти вървах.

Приключения — да търся ключ за цялост.
Низ от изключения — фалшиви ключове.

Натежа сърцето ми като желязна хлопка
и по-властно ме влече магнитът на целта.

*Ето, че остава онзи най-последен отсек —
да осмисли или обезсмисли целия ми път.*

*През мъгли и шум и халосни слова
все по-близко мержелее тих светлинен зов.*

*Ти ли си, загадъчна, неозаптима цел?
Все към тебе ли съм се стремяла в изнемога?*

*Дъсчена кръстачка като тлеещо разпятие.
Моята Голгота води към един прозорец.*

7

*Прозорец, втренчил в мен очите на дете,
очаква моето завръщане към тях.
И в сянката на вечерта запалени,
очите са превърнати в прозорец.*

*На дъното на зèниците им блести
планински връх с неопетнен и вечен сняг.
И сключеният хоризонт отвсякъде
ме впримчва да вървя към светлината.*

*До тук.
И до сега.
Остават две-три стъпки само.
И ще си вляза в детските очи сама.*

8

*Сама стоя като изпъдена
пред собствената си врата.*

*Там вътре е потънала в креслото
прощаващата сянка на баща ми.*

*Шпионката вторачва в мене
угасналото майчино око.*

*А бравата е лед — студена,
забравена от мъжката ръка.*

*Не се долавя от пианото
ноктюрно с романтичен ромон.*

*Пресъхнали са всички гласове.
Звънецът изрешети празнотата.*

*И детски стъпки не дотичват
с най-радващата радост на света.*

Защо не ми отваря никой?

9

*Никой не ще надникне никога
през ключалката в същността
на семейния улей.*

*От небесните наблюдателници
слепи ли са облецените звезди —
гледат, без да ни виждат.*

*Истински Хирошими и Чернобили
вътре зад омълчания праг
инфарктно се разразяват.*

А земята не трепва едвам.

10

*Едвам се облягам на стената
на своя дом, за да стоя изправена.
И кротко ме подкрепя той.*

*А всъщност аз със рамо го крепя,
за да не рухне... Тънка е стената
илюзия за вътрешна опора.
Единственият мой заслон
срещу разрухата отвън...*

11

*Отвън не ще подслушат и сенките
за какво стените мълчат
като заклетии.*

*Всеки дом си укрива тайната,
сякаш в пазвата си държи
живовляк на жива рана.*

*Тя кърви и тлее запушена,
няма никога да преболи,
няма и да завехне.*

*Само не знам защо понякога
се разлютява като оса
и ме жили без жалост...*

Ах, добре си знам аз защо.

12

*Защо не носех като днешните деца
на шията си вместо кръст,
миросан със благословия,
нанизан ключ от бащиния дом,
да ме закриля по изгубения път
в светà обездомен?*

*И да ми носи нов късмет
като намерена подкова.*

13

Подкова в ъгъла на прага
като разчупена окова —
тя щастие то на дома
ковеше, без да вдига шум.

И хоризонтната подкова
пред прага син на Мирозданието
закриляше със светлина
всеобщия ни роден дом.

14

Дом! Дум-дум-дум! Отвори!
Дом — кръстопътен друм.
Дом — моя крепост картонена,
извърнал от мен лицев спазъм,
заклешил врата като челюсти,
защо не ме пуцаш да вляза?
Как вие бездомникът вятър!
Наказваш ме права отвън
за цяла нощ или завинаги?
А как се създава нов дом,
когато е паднал снегът?
Дом, по домашному строг,
какво не можеш да ми простиш?
Какво табу накърних,
какви завети погазих,
какъв висш закон на Дома
кощунствено наруших,
че ти ме изхвърляш в това
немито чистилище — стълбище?

15

Стълбище вито — Живот.
Вярвах наивно, че аз те изкачвам,
без да стъпя на ничий гръб.

*Всъщност всяко стъпало е гръб.
Сянка връз сянка вградени.
Крути каскади от подути крака.*

Стълпотворение от кариатиди.

*Те се катерят тежко нагоре.
Стълби от поколения.
Носят идващите след тях.*

Вавилонска кула от гърбове.

*Все по-превити. Все по-задъхани.
Тъкмо да стигне по-горен етаж,
рухва носачът и става стъпало.*

*Още е топло. И ето, следващият
вече е стъпил на клетия гръб.
Може би той ще достигне тавана.*

*А над тавана ще се открехне
през отвъдната капандура
витата стълба на Млечния път...*

*Стълбище — старо, гърбато стоного.
Някога литнах от гръб на гръб.
И подложих гърба си товарен.*

За да се качват други сега.

16

*Сега като онзи пиян глупак,
изгубил в тъмното ключ,
а пък го търси под лампата —
така си търся ключа и аз
не в тъмния зев на забравата,
където го изтървах,*

*а в обръча светлина
на виденията от някога.*

17

*Някога под изтривалката ключът,
верен пазител на къщата,
в явния тайник спокойно укрит,
без да го пипне чужда ръка,
чакаше моята капнала сянка —
да ѝ отключи тъй мелодично
скута на одомашнената тишина.*

18

*Тишина, ще те заваря ли?
Майка ми със ситни стъпки
все насам-натам като совалка
твоя губер изтъркаваше,
благодатна тишина.*

*Нишки от опитомени полъхи,
от привързаност без възли,
от вини без обвинения,
от спокойствие без упокой,
от здрачаване без угризения.*

*О, в такава бистра привечер —
така вода за пътник отмалял —
бих за миг прозряла Замисъла
на Вселената... Но късно,
късно в тишината се завръщам.*

19

*Завръщам се от свят
на всякакви заключени системи
с вериги, катинари,
бронирани безбройни брави,*

алармени сигнализации,
шифровани ключалки,
секретни отварачки,
насочени монитори,
магнитни знаци,
скрити камери,
командни електронни пипала,
кодирани бутони,
задънък-коридори,
лукави люкове,
опушени стъкла,
тунели аварийни,
самозаклещващи врати,
червени стопове,
роботи с непропускащи очи,
релета, спусъци, капани,
прищракващи отвред.

20

Отвред насъбрах
от дълго, налудно лутане през годините
огромен и тежък сноп ключове.

Едвам го довлачих
като ехтяща зловещо верига на каторжник,
която препъва нозе и ръце.

За сънища ключ
и ключ за петолията на жиците,
и ключ за ребуса на любовта.

И ключ за стиха,
и ключ за единната формула на Вселената,
и ключ за тест на Съдбата и проч.

От глава до пети
окичена с ключове като скачаща кукерка,

не мога избяга, не мога се скри.

*Дрънча отдалеч
и трескаво се претърсвам за една неизречена
ключова дума под ключ.*

21

*Под ключ мои мисли —
зад стените на слепочията.*

*Под ключ мои сълзи —
зад решетките на ресниците.*

*Под ключ мои рани,
зад собствения си огън спечени.*

*Под ключ мой език —
зад резето на зъбите.*

*Мълчание с кладенчов ек
капе връз камъка на гърдите ми.*

*Додето избликне речта,
облекчавайки болката.*

*Само дайте ми ключ —
дума една-единствена!*

22

*Единствена обич, изсипах
в твоята нежна шепа
шипове на зли въпроси.*

*Очи в очи ли сме слепи,
устни в устни ли жадни,
душа в душа ли самотни?*

*Дочакана обич, стоварих
на твоето крехко крило
камъните на моя страх.*

*Изтървам те безвъзвратно
през девет сухи дерета
от едната в другата стая.*

*Обречена обич, засенчих
твоя слънчев смях
с облака на съдбата.*

*Дълбая стената на въздуха,
за да докоснем през процепа
търсещите се пръсти.*

*Последна обич, отбранях
твоята свобода
с катинари коварни.*

*Ако един за друг се изгубим —
далече в себе си, —
тогава ще се намерим.*

*Отчаяна обич, накази
с доживотна прошка
виновните пред любовта!*

Невинните ни вини са безчет.

23

*Безчет разнозначни, разнокалибрени,
разноезични ключове —*

*тежат като воденичен камък на шията
на пътника през 20-ия век.*

*За Кафкиански замък ли,
за Вавилонска кула или за затвор,
за концлагер или за лудница,
за рай или за ад?*

*Объркани, кой за коя врата,
за коя каса, за коя картотека,
за чие чекмедже, за каква витрина,
за кой таен архив, за чий кабинет,
за чие досие,
за чий сейф?*

*Висят като котва в пробития нос
на кораб — удавник на дъното.*

24

*На дъното на мрака,
ако намери някой някога
един ръждясал ключ —*

*се умолява само
да го провеси върху гвоздея
на падаща звезда.*

*Така при мен ще стигне,
доде блужда в междусъние
от праг на праг без дом.*

25

*Без дом — под проливно небе,
в тъмнини безадресни,
сред панелни термитници,
в чуваеми клетки,
без резонанс на взаимност,
в самота, в пустота.*

Това всичко е още нищо пред:

*Без дом — под домашния покрив,
в задомения здрач —
там е истинската бездомност,
когато един по един
си отиват най-скъпите
и ти осиротяваш безспир.*

26

*Безспир, додето се стълпотворяха колекции
от накити, марки, антики, монети,
от звания, ордени, титли, награди...*

*Аз суеверно издирвах ключове,
ръждясали, изпозабравени, запокитени,
откривах ги в белези незаръбнали,
изнизвах ги в броеници от поменници,
наточвах на брус от буца в гърлото —
дано отхлупят архивите бухалски,
дано отключат слепите склепове,
където са скрити присъди скалъпени,
скалпирани помисли, клетви — клеветници,
окаляно име, задръстени доблести,
посипани с пепел поеми, послания —*

да ги възкреса със секретния ключ.

27

*Със секретния ключ на Словото
исках да отворя запрения път.*

*С ключа от древните митове
исках да отворя днешния ден.*

С ключа на ораториите на Бах

исках да отворя хаоса.

*С ключа на хипнозните лозунги
исках да отворя сърцето.*

Не пасва! Запечава!

*С ключа на теорията
исках да отворя обществения възход.*

*С ключа на самозвания разум
исках да отворя Природата.*

*С ключа за успеха
исках да отворя щастието.*

*Със шперца на обещанията
исках да отворя бъдещето.*

Заяжда! Не се превърта!

*Кажете, пророци, певци, философи,
кой е верният ключ между всичките?*

28

*Между всичките тези объркани ключове
къде те изгубих, пиринчен ключ,
отлят от слънце, да открянеш детството,
а в него — всички тайни и чудеса,
и с теб да отключи най-сетне себе си.*

29

*Себе си изковах за ключ,
цяла се свих, втвърдих, встоманих,
за да се вмъкна в ключалката
и да отворя Смисъла.*

*Вия се, суча се, преобръщам се,
пиля си упорития врат,
с касоразбиваческа страст
в Тайната да проникна с взлом.*

*Тъкмо ми сякаш прещрака,
сякаш проблесна светкавичен лъч,
и се счупих от болка на две.
Крежка ли моята сплав е за ключ?*

*Или отливката ми е за друго?
Или наопаки се извъртях?
Вътре сама запрехих ключалката.
Вече не мога дори да надзърна през нея.*

*Както кост си заседнах на гърлото.
В този тъмничен, закучил се чеп
почвам едва-едва да долавям
родословния космически кръговъртеж.*

*Центробежно и центростремително —
колкото по натясно и в мрак,
толкова по-затегнато, по-пружинно,
ме завинтя в собствения ми ритъм.*

30

*Ритъм — кръвообращението на Земята.
В мен извира от прадревното ми родство
с планините, със реките и с морето.*

*Без да спре, кръжи чекръкът на живота,
намотал кълчищата от дни и ноци,
насновал годишни пръстени в стеблото.*

*Как не се завива свят на светове
в тази вечна, безконечна въртележка?*

Кой ще ми отключи хитрата ѝ хватка?

31

*Хватка на боговете е ритъмът —
люлката на битието.
Той изравнява всемирните зорки везни.*

*Тъкмо свръхнова звезда избухва,
ритъмът впряга я в орбита
и я завърта, додето я угаси.*

*Пролет току-що се пукнала,
вече догаря лятото,
есен посърва и зима ресници скрежи.*

*Тъкмо си се разсъмнал,
да се огледаш наоколо —
клюмнал от преумора, хайде да спиш.*

*Тъкмо във валса завихрена —
майка ми с мен натезжала
и ме повила в своята руменина.*

*Тъкмо баща ми разряза
кървавото сърце на динята,
и смъртта заби в сърцето му нож.*

*Тъкмо налучках стъпката
на стихотворния ритъм,
и битът ме прещипна в своя скапан капан.*

*Хайде, повтаряй обредния
трафаретен размер!
Тежко и горко, който го наруши!*

Вселенското равновесие ще наруши.

*Наруши, разчупи, пръждосай
този ритъм скандиран, регламентиран
на богоугодния крепостен кръговрат.*

*Затръшни, изкърти вратата,
задгърби вечерята си втрещена
и дори не се обръщай назад!*

*Упорит, рутината срутил,
изкормил летаргията на корена,
нова ритмика на живота кови!*

*Докато осъзнаеш стъписан,
че и ти си една от безбройните брънки
на ритмичните милиардолетни вълни.*

*Че си само един синкоп,
един придъх, зяпнала пауза,
та отново ритъмът да набере темп.*

*Всегогъщ и още по-същностен,
да разлюшка приливи — отливи
на всемирния океан, дето плуваш и ти.*

И ти разбираш:

*за да се държиш все още над вълните,
все още да поемаш въздух,
да бие в слепите очи все още пулс —*

дължиш го просто

*на този влян в кръвта утробен ритъм,
пренесен в детската ти люлка,*

люляна от напевна майчина ръка.

И ти си всеки.

34

*Всеки в люлката си.
Птицата във въздуха.
Рибата в морето.
В алчността акулата.
Старият рибар във лодката.
В своя стих поетът.
Стражникът в страха си.
Властникът в ласкателството.
А човекът най-накрая
в скута на земята,
вкопчил ключ за тайния
свой отвъден дом
в празната си шепа...*

*Каквато го е залюляла,
такава ще го долюлее.*

35

Люлее ме копнеж от детството.

*Да срещна Бъдни вечер.
Сняг от сбъднат спомен
се рои на светулки у мен.*

*Край постната трапеза
свещ от свещ се пали
и душа от душа.*

*С тамян се прикадява
и лъхва на утеха,
на упование и любов.*

*А бъдникът в огнището,
разгорен в очите,
с огъня ни е слял.*

*Възлитаме в молитва
над себе си самите,
над страха, над смъртта.*

*От вените небесни
кръв ни се прелива.
И запява плачеща звезда.*

*Благословен бъди,
насъщен като дишане,
вездесъщ като светлина,*

*от пулса на Всемира помпан,
завъртан от Земята,
вечносъщ, вечнонов —*

*Животодаен ритъм.
От сняг — в цвят.
От цвят — в сняг.*

36

*В сняг пречистена да снема
маските от дом и свят.*

*Сяда срещу мен лъжата,
гледа ме очи в очи.*

*Аз се правя на усмивка,
тя се прави на лице.*

*С топка сняг да я замеря,
както в детските игри.*

*В снежна маска да превърна
изкривените черти.*

*Да започнем отначало с истина...
За кой ли път?*

37

*За кой ли път повтарям
все същото на дъщеря си:
— Недей забравя ключа да си вземеш!
А тя ми повтаря моите думи
отпреди четвърт век:
— Добре де, разбрах! —
И хуква с моите
смахнати стъпки навън.*

*Какво мога да сторя,
освен да повторя след нея —
прихлупен,
майчиния си силует зад пердето,
да гледам как я поглъща
същата отдавнашна вечер
и същият мрак между нас
да расте и расте.*

*— Поне за миг се спри!
Не се изпречвай пред себе си!
Извърни глава!
И пътя към душата си потърси!*

*Че после има да ровиш
земя и небе
напусто за ключ...
А тя ми маха нехайно
с моята млада ръка.*

И гони ли, гони вятъра.

38

*Вятърът наду в комина гайдата.
И пълна е възглавницата с вятър.
И замотан е вятър из косите ни.
И вятър през ребрата ни фучи.*

*Защо все търсим любовта несрещната
къде ли не, но никога край нас.
А тя е близко... О, ще я съзрем,
когато е отминала завинаги.*

*Ще я познаем по следите в пясъка.
Каквито сме, такава е и тя:
недопрозряла, непохватна, скършена.
И вместо сноп — пожъната ръка.*

39

*Ръка ме потупва топло по рамото.
И чувам тихия бащин глас:
— Не се отчайвай!
Старателно потърси!
Прерови, разпори
подплатата на паметта —
дали този ключ не е нейде у теб!*

*Озъртам се —
няма никой наоколо.
По стълбите стръмно се спуща мрак.
И хлуе хлад неприютно.
И само едвам
една светлинка ми тлее на рамото
като белег от сън.*

И сенки угаснали се събуждат.

Събуждат се от бялото небитие,
клепачи изпод слепи преспи приповдигат
несбъднатите мои образи.

Причакват ме отвън пред бащиния праг,
с очи, замръзнали две сълзи, ме пронизват —
безмълвни снежни изваяния.

Една обичаща, обичана жена,
загърнала в прегръдка утрото — пиетá
с кърма на буци лед в гърдите си.

Една самотница с решителни черти,
защитница на поругани идеали,
стърчи като разбита статуя.

Една високо вгледана, почти луна,
безсънница над кинописа на звездите,
с език — шушулка лед — зад зъбите.

Възможните ми, чисти, истински лица
едно след друго идат и ме изтезават
с въпроса как съм ги погубила.

И най-бленуваният облик между тях,
отлят от доброта, за гушата ме стисва
със шепа, недарила радости.

Радости ведри, възвишени,
гоних ви носталгично далеч,
а пък вие били сте редом.
Като цвете съм стъпквала чудото,
дето най-чудното му било:
всеки божји ден да възкръснеш.

Да разтвориш двукрило прозореца,
да ти кимне едно дърво,
в дело делнично да се запретнеш.
Вечер на глътки в приятелски разговор
под резбован потон от асма
гроздето на звездите да зобнеш.

И с мъртвите да се срещнеш насън.

42

Насън обувките си свалям пред вратата
и влизам в бащиния дом на пръсти като в храм,
избягала от блокове — кошмарни кошери.

Тук всяко нещо е поставено на място.
Макар и закъсняла, моят стол не е зает.
И аз в света най-сетне си намирам мястото.

Вечерята претоплят, докато ме чакат.
Разчупвам хляб с кора в загар от минали лета.
И думите си вкусваме на залци хръскави.

Развързвам бежанешкия вързоп на дните.
И прежните премеждия обръщаме на смях.
Но изведнъж ме сепва нечие отсъствие.

Озъртам се — столовете край мен са празни.
Око в прозореца наднича с бяло на слепец.
И черен сняг се сипе върху мен през кюнеца.

От стая в стая тръгвам, скъпите си викам,
но никой не откликва, само вятър засвистял
снове безсънно като таласъм по стряхата.

И хуквам в двора, погната от детски ужас.
Навън е нощ. От свода чер се устрели звезда

и право в кладенеца. Ясно чувам цопване.

*Надниквам в гърлото му и какво да видя:
в бездънна, черна глѣб блести пиринченият ключ
и звънко ми намига, изтърван от детството.*

Пък аз във възрастното наявѣ все търся...

43

*Все търся да си спомня
какво щях да си спомня.*

*Един пейзаж gobленен,
от майка ми извезан.
Очите ѝ залезли
изгряваха през него.
Свалих го — старомоден
за ритѣма джазиран.
И зина на стената
петно като каверна.
Грам още пустота и
душата ще прелее.*

*Днес бод след бод набожно
извезва паметта ми:*

*Познат изтѣнчен профил
върху гергефа сведен.
И без да се намръщи
в прозореца небето,
се влива на gobлена
през майчините прѣсти.*

*А аз седя на прага —
въргалян речен камѣк.
И „Цвете мило, цвете красно“
си звѣнкам на триола.*

*Пронизва ме с иглата
изнизан миг от детството...*

44

*От детството ми ли изпратен сняг
засява вечерта със светлина?*

Стоя сама, бездомна пред дома.

*Една снежинка на дланта ми кацва
и милосърдно се топи в сълза.*

Поемам я с надежда вместо ключ.

*Да ми отключи жажданата нежност —
последния и първия ни дом.*

август — септември 1987

Черноморие

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.